

COPY THAT!

WAAROM WE ALLEMAAL (JA, JIJ OOK) KUDDEDIEREN ZIJN

Iedereen wil uniek zijn. En hoe vaak wordt er niet geroepen dat onze maatschappij steeds individualistischer wordt? Toch kopen we uiteindelijk allemaal dezelfde schoenen. En hijsen we ons straks weer massaal in het oranje.

Heb je dit voorjaar een gekleurde spijkerbroek gekocht? Hangt er een stuk uit de Lanvin/ Versace/Marni/...(vul zelf maar in) designer-collectie voor H&M in je kledingkast? Staat er een boek van Jamie Oliver in jouw boekenkast? Bezit je minimaal één gadget van Apple? En spaar je tijdens een voetbaltoernooi net zo hard voor Wuppies, Welpies of Beesies als je neefje van negen? Als je achter minstens twee van bovenstaande vragen een vinkje kunt zetten, is er maar een diagnose mogelijk: je bent een kuddedier.

Als we het woordenboek erbij pakken voor de definitie van het woord kuddedier (1. Dier 2. Iemand zonder individualiteit 3. Mens met geringe persoonlijkheid 4. Onzelfstandig mens 5. Persoonsbenaming 6. Rund), denk je niet direct: goh, bij die groep wil ik graag horen. Toch is er geen ontkomen aan; wij mensen zijn groepsdieren. Ja, ook jij. En ook al heeft het woord een negatieve connotatie, stiekem vinden we het heel fijn om een kuddedier te zijn. Hoe dat komt? Natuurlijk hebben onze oeroude genen ermee te maken. Vroeger op de steppe bood een groep veiligheid, zo overleefden we. Natuurlijk hoeven we tegenwoordig niet meer bang te zijn voor de aanval van een groep wilde hyena's, maar nog steeds voelen we ons veiliger en gelukkiger in een groep. Ook al moeten we ons daarvoor in een Bavaria-jurkje hijsen of, zoals de schrijver van dit artikel vorig jaar deed, in een witte outfit én met een gouden kroon op naar een concert van de Toppers.

WE ZIJN SUPERSOCIALE APEN

Maar hoe zit het dan met het toegenomen individualisme waar politici, onderzoekers en de media het al jaren over hebben? Zelfs koningin Beatrix waarschuwde in 2009 in haar jaarlijkse kerstboodschap voor de doorgeschoten individualisering in de maatschappij. Volgens Mark Earl, auteur van 'De ultieme kudde. Het begrijpen en beïnvloeden van massagedrag' lijkt het inderdaad zo dat we meer aan onszelf denken, omdat 'binders' als familie, kerk en staat veel minder invloed op onze keuzes hebben dan vroeger. Ook zou volgens sommigen internet ons verder individualiseren.

Dezelfde gekleurde broek. Dezelfde sneakers. Hetzelfde Bavaria-jurkje. En met z'n allen vechten om hetzelfde designer-jurkje van H&M. Want waarom zou je opvallen als het ook veilig kan?

ALS JE IETS MAAR VAAK GENOEG ZIET OF HOORT, GA JE HET VANZELF 'LIKEN'

Daar denkt Earl anders over: "Internet is juist groot geworden door dingen te delen en gemeenschappen te vormen." De naam social media zegt al genoeg. Volgens Earl zijn we supersociale apen en juist geprogrammeerd om samen te zijn. Dat blijkt ook steeds meer uit hersenonderzoek. Als een ander zijn teen stoot of valt, voelen we die pijn alsof het onszelf overkomt. En als we iemand helpen, wordt niet alleen bij de ander, maar ook bij onszelf het genotsysteem in ons brein geactiveerd. In de documentaire 'Vrijheid, gelijkheid, broederschap' zegt neuropsycholoog Margriet Sietskoorn hierover: "Er wordt heel vaak van uitgegaan dat we in deze maatschappij individualistisch zijn ingesteld. Individualisme is er ook, maar onze hersenen zijn met name sociale hersenen. We zijn groepsdieren en hebben elkaar nodig om te overleven en ons voort te planten."

ZELFS DE UGGS WERDEN MOOI

Psycholoog Pacelle van Goethem, denkt dat ons kuddedrag ingebakken is en de huidige crisis het groepsgevoel nog eens extra versterkt. "Mensen kunnen individualistisch zijn in een periode dat alles goed gaat, denk aan de welvaart in de jaren negentig. Maar nu het economisch minder gaat, is wat we zelf willen minder belangrijk. We moeten ons er samen doorheen slaan. Wat dat betreft komen het EK Voetbal en de Olympische Spelen dan ook als geroepen. We kunnen ons met z'n allen richten op iets positiefs en de perikelen in de regering en de crisis even laten voor wat het is." ➤

DE CRISIS
VERSTERKT
HET GROEPS-
GEVOEL.
WE MOETEN
ONS ER
SAMEN
DOORHEEN
SLAAN

HOE START JE EEN KUDDE?

In de 'talk' van Derek Sivers 'How to start a movement' op ted.com is goed te zien hoe een kudde ontstaat. In dit filmpje zie je hoe een op het oog eenzame gek in drie minuten een leider wordt. Eerst staat de man alleen op een grasveld raar te dansen, terwijl om hem heen groepjes mensen zitten. Regel 1: een leider moet het lef hebben zich te laten uitlachen. Iemand sluit zich bij hem aan en doet zijn rare dansbewegingen na. Regel 2: de eerste volger verandert de gek in een leider. Steeds meer mensen staan op en gaan meedansen. Regel 3: hoe meer er mee doen, hoe minder riskant het is en als je haast, hoor je nog bij de incrowd. Op het eind van het filmpje staat bijna iedereen op om zich bij de massa aan te sluiten. Regel 4: als je nu nog op het gras zit en niet meedoet, ben jij diegene die wordt uitgelachen.

◀ Niet alleen het bij elkaar kruipen voor deze sportzomer is bewijs dat het individualisme op z'n retour is, ook onze dramaserieverslaving zegt dat. Het tijdschrift Vanity Fair, dat bijna altijd filmsterren op de cover zet, besteedde afgelopen mei een heel nummer aan televisiehelden. We kijken namelijk massaal naar series als 'Dexter', 'Homeland', 'Modern family' en 'Borgen' en mijden de bioscoop. Volgens Vanity Fair is de populariteit van de series te verklaren door het feit dat films de meningen doen verdelen, terwijl series juist verbinden, zoals sportwedstrijden dat doen. En dan is er nog iets wat ons kuddegedrag verklaart, zegt van Goethem. "Wat we onbewust niet willen, is buitengesloten worden. Daarom zullen de meeste mensen als ze naar de kroeg gaan om naar het Nederlands Elftal te kijken toch iets oranje aantrekken. Dan val je niet buiten de groep en hoor je erbij." Ook speelt sociale bewijslast een rol. "Wij denken:

WIJ ZIJN GOED EN ZIJ ZIJN FOUT; DAT VOELT TÓCH LEKKER

als iedereen het doet, draagt of leest, dan zal het wel bijzonder of goed zijn." En als je iets maar vaak genoeg ziet of hoort, dan ga je het vanzelf 'liken'. In een artikel in Spits van afgelopen mei over de nieuwste schoenhype, de Isabel Marant-sneaker met ingebouwde sleehak, verwoordde hoofdredacteur van ilovefashionnews.nl Esmée Noëlle van Rijn het zo: "Eerst vond ik ze spuuglelijk, maar gek genoeg ga ik dingen zoals Uggs en de Isabel Marants na een paar maanden mooi vinden." Ook het hebben van een gezamenlijke tegenstander – we hebben op voetbalgebied inderdaad nog een appeltje te schillen met de Spanjaarden én de Duitsers – maakt dat we ons nog meer verbonden voelen in deze periode. Wij zijn goed en zij zijn fout, en dat voelt lekker. Toch schuilt er een gevaar in dit massale groepsgedrag. Van Goethem: "Hoe groter de groep, hoe minder we ons persoonlijk verantwoordelijk voelen. In verwarrende situaties letten we meer op wat de ander doet en zijn we minder rationeel dan wanneer we alleen zijn. Zo krijg je dus situaties als 'Ik stond erbij en ik keek ernaar', waarbij iemand verdrinkt of in elkaar geslagen wordt, terwijl een groep mensen toekijkt en niets doet.

PROUD TO BE EEN NA-APER

Nu hoor ik sommigen denken: allemaal leuk en aardig, maar ik ben niet zo'n meeloper, ik ben wel uniek. Doe eens een rondje Funda en je verandert misschien van gedachten (Hallo Billy-kast! Dag Expediit-roomdivider! En komt die Boeddha je ook niet bekend voor?). Toch zijn er mensen die inderdaad minder gevoelig zijn voor de groepsdruk. Kritisch analytische mensen, vaak verlegen, die zich niet goed mengen in een groep. Dat zijn bijvoorbeeld de mensen die Apple roemt in haar beroemde 'Think different'-commercial, met de al even

beroemde woorden: 'Here's to the crazy ones. The misfits. The rebels. The troublemakers. The round pegs in the square holes...'

Van Goethem: "Dwarse denkers moeten door een muur van jaloezie en tegenstand breken. Mensen houden nou eenmaal niet direct van verandering en van vernieuwing." Het paradoxale is dat als deze zogenaamde 'eenlingen' volgers krijgen, ze leiders worden van, jawel, een kudde. Denk aan Steve Jobs, een nerd die op z'n dertigste ontslagen werd door Apple, om na vijf jaar terug te keren bij Apple en aan de succesvolle ontwikkeling van de iPod, iPhone, en iPad begon. Met wereldwijd miljarden fans/volgers als gevolg. Maar ook Jobs zei dat belangrijke dingen in het (zaken)leven altijd door een team worden gedaan, nooit door één iemand. Want uiteindelijk voelt natuurlijk iedereen zich lekkerder in een groep. Mensen met een partner leven niets voor niets langer dan hun single soortgenoten. En niet voor niets imiteren we het gedrag van een toekomstige partner, vrienden of nieuwe collega's om erbij te horen. Dus schaam je niet als je straks in vol Oranje-

DUS JIJ BENT GEEN MEELOPER? DOE EENS EEN RONDJE FUNDA EN JE WEET WEL BETER

ornaat een wave maakt in je tot stadion omgebouwde woonkamer. Trek die handgemaakte en veelvuldig gekopieerde Kiboots vol trots aan. Ga ook linea recta naar de bakker om een zakje macarons te scoren. En maak net als ruim vier miljoen andere vrouwen een Pinterest-board aan. Wees dat kuddedier. *Who cares?* Doe waar jij gelukkig van wordt. En wees niet bang, jij blijft je unieke zelf. Want zoals auteur Mark Earls zegt: "De waarheid is dat we beginnen te worden wie we zijn door anderen na te doen." ●

JUIST DE 'EENLINGEN'
KRIJGEN VOLGERS EN
WORDEN LEIDERS VAN,
JAWEL, EEN KUDDE

